दैनिकम् ई-संस्कृतवार्तापत्रम्
हिमसंस्कृतवार्ता

पञ्चाङ्गम्
वि.सं. २०८३,
कलियुगाब्धः ५१२७ वर्षा-ऋतुः
सूर्यः दक्षिणायनम् आषाढ़शुक्लदशमी
श्रावण 07 प्रविष्ठांशः मङ्गलमयः भवेत्

■ पृष्ठ-4 ■ वर्ष-5 ■ अङ्क-273 | 1 | जुलाई 23, 2026 | Website- www.himsanskritam.com | Email-himsanskrit@gmail.com

2 भाजपासांसदाः वदन्तु यत् प्रधानमन्त्रिणा उद्घोषितानि १५०० कोटिरूप्यकाणि कुत्र गतानि- मुख्यमन्त्री सुक्खुः

3 असम-राज्ये षोडश मण्डलानि जलप्लावनेन प्रभावितानि सन्ति

4 संस्कृतं मधुरं सदा- ६० (महाकवि-कालिदासः)

कतिपय-जनाः स्वकीयान् सङ्कुचित-राजनैतिक-स्वार्थान् साधयितुम् ऊर्जस्विनीं छात्र-शक्तिं राजनैतिक-कन्दुकत्वेन प्रयोक्तुं कुत्सितं प्रयासं कुर्वन्ति-राजनाथसिंहः

नवदिल्ल्यां प्रचलद्भिः विरोध-प्रदर्शनैः व्यथितः रक्षा मन्त्री राजनाथसिंहः न्यगादीत् यत् केन्द्रीय-सर्वकारः छात्राणां भावोद्गारान् आशङ्काः च प्रति अतीव संवेदनशीलो वर्तते। सर्वकारः छात्रैः उत्थापितस्य प्रति-प्रश्नस्य श्रवणाय समाधानाय च पूर्णतया कटिबद्धो वर्तते। प्रसारमाध्यमान् सम्बोधयन् श्रीसिंहः तीक्ष्णम् आक्षेपं व्यधत्त यत् कतिपय-जनाः स्वकीयान् सङ्कुचित-राजनैतिक-स्वार्थान् साधयितुम् ऊर्जस्विनीं छात्र-शक्तिं राजनैतिक-कन्दुकत्वेन प्रयोक्तुं कुत्सितं प्रयासं कुर्वन्ति। संसदि विपक्षेण कृताम् असंसदीय-बाधाम् अधिकृत्य रक्षा मन्त्रिणा स्पष्टीकृतं यत् सर्वकारः सर्वस्मिन्नपि ज्वलन्त-विषये सारगर्भयुतां विचार-चर्चाम् कर्तुं सदैव सन्नद्धो वर्तते, किन्तु विपक्षः समस्यानां समाधानं संसद् भवनस्य अपेक्षया मार्गेषु कर्तुम् अनुचितं प्रयासम् करोति।

आधुनिक-प्रौद्योगिक्या, आधारभूत-संरचनया, समुन्नत-रक्षण-कार्यैः च रेल-सुरक्षा अतीव सुदृढा विहिता-रेलमन्त्री

लोकसभायां रेल-मन्त्री अश्विनी वैष्णवः अवोचत् यत् आधुनिक-प्रौद्योगिक्या, आधारभूत-संरचनया, समुन्नत-रक्षण-कार्यैः च रेल-सुरक्षा अतीव सुदृढा विहिता। लोकसभायां लिखित-उत्तराधारेण श्रीवैष्णवेन प्रतिपादितं यत् सुरक्षा-कार्याणाम् व्ययः त्रयोदशाधिकद्विसहस्रतमे वर्षे त्रयोदश-सहस्र-कोटि-रूप्यकेभ्यः संवर्ध्य एक लक्ष-विंशति-सहस्र-कोटि-रूप्यतो-प्यधिकं सञ्जातम्। अत्रावधेयं यत् रेल-चालकानां जागरूकता-संवर्धनाय सतर्कता-नियन्त्रण यन्त्राणि' प्रतिष्ठापितानि सन्ति

छात्राणां विरोधप्रदर्शनं समेत्य विभिन्नप्रकरणेषु विपक्षिणां तृतीयदिवसेऽपि अविरत-कोलाहलत्वेन संसदः उभयसदनयोः कार्याचरणं स्थगितम्

नीट-प्रश्नपत्र-गोप्यताभङ्गप्रकरणम् अथ च छात्राणां विरोधप्रदर्शनं समेत्य विभिन्नप्रकरणेषु विपक्षिणां तृतीयदिवसेऽपि सदस्यानां अविरत-कोलाहलत्वेन संसदः उभयसदनयोः कार्याचरणं स्थगितम् । अपराह्ने द्विवादने द्वितीय-स्थगनात् परं यदा लोकसभायाः कार्याचरणं पुनरारब्धम्, तदा विपक्षेण नीट-प्रकरणमधिकृत्य उच्चैः कोलाहलो विहितः। अत्रान्तरे सदनेन तृणमूल कांग्रेस-दलस्य सांसदः कल्याण-बैनर्जी इत्यस्य वर्षाकालीन सत्रस्य शेषावधेः निलम्बनप्रस्तावोऽपि पारितः। पीठासीनः कृष्णा-प्रसाद-टेनेटी न्यगादीत् यत्, कल्याण-बैनर्जी इत्यसौ महिला-सांसदानां विरुद्धम् आपत्तियुक्तां असंसदीय-टिप्पणीं विहितवान् । घटनेऽयं आपत्तियुक्ता, सदनस्य मर्यादायाः विरुद्धा च इत्यपि सः प्रावोचत्। संसदीय कार्य-राज्यमन्त्रिणा अर्जुन राम मेघवालेन एषः प्रस्तावः उपस्थापितः, यश्च ध्वनिमतेन पारितः। निरन्तर-कोलाहलेन पीठासीनाधिकारिणा लोकसभायाः कार्याचरणं आगामिदिनं यावत् अपवारितम्। राज्यसभायाम् अपि एतादृशः एव दृश्यः दृष्टिमगात्। अपराले त्रिवादने तृतीय-स्थगनात् परं यदा उच्चसदनं समवेतम्, तदा विपक्षी-दलानि नीट-विषये अन्यप्रकरणेषु च विरोधं प्रादर्शयन्। उपसभापतिः हरिवंशः अवदत् यत् सर्वकारः नीट-विषये चर्चायै सज्जः अस्ति, विपक्षेण च सदन सञ्चालने सहयोगः करणीयः। उच्चसदने भाषमाणः संसदीय कार्यमन्त्री किरेन रिजिजुः कांग्रेस-दलेन नवीनान् पक्षाश्रयानारोप्य सदने चर्चायां विघ्नोत्पादनाय प्रत्याक्षिपत। अविरत-कोलाहलस्य मध्ये उपसभापतिना राज्यसभायाः कार्याचरणमपि आगामिदिनं यावत् स्थगितम्। इतः प्राक्, संसदीय-कार्य-मन्त्री किरेन रिजिजू-उदघोषयत् यत् सर्वकारः 'नीट्'- प्रश्नपत्र-गोप्यता भंग-विषये सर्व-विधां विचार-विनिमयं कर्तुं पूर्णतया सन्नद्धो वर्तते। राष्ट्रस्य यूनां भविष्यं मनसि निधाय, रिजिजू-वर्यः सबलम् आग्रहमकरोत् यत् सर्वकारः सर्वान् अपि पक्षान् समेत्य एकाम् उच्चस्तरीय चर्चाम् इच्छति।

भारतीय नौसेनायाः 'आईएनएस मालवण' इत्यस्य औपचारिकं लोकार्पणं सञ्जातम्

कर्णाटकस्य कारवार-स्थिते 'आईएनएस कदम्ब' नौसेना-तटे भारतीय नौसेनायाः 'माहे'-वर्गस्य द्वितीयस्य जलनिमग्न-विरोधी-लघु-जल-युद्धपोतस्य 'आईएनएस मालवण' इत्यस्य औपचारिकं लोकार्पणं सञ्जातम्। अस्मिन् भव्य समारोहे वायुसेनाध्यक्षः एयर चीफ मार्शल ए. पी. सिंहः मुख्यातिथित्वेन उपस्थितः आसीत्। एतदतिरिच्य पश्चिमी-नौसेना दलस्य वाइस-एडमिरल सञ्जय-वात्स्यायनः 'कोच्चि शिपयार्ड-लिमिटेड्' इत्याख्यायाः संस्थायाः प्रतिनिधिभिः, वरिष्ठ-नौसेना-अधिकारीभिः, अन्यैः च गणमान्य अतिथिभिः सह समुपस्थितः आसीत्। भारतीय-नौसेनया अस्मिन् वर्षे सप्तमं युद्धपोतं राष्ट्राय समर्पितम्, अग्रे संख्यायां इतोऽपि वृद्धिः सम्भाव्यते । अस्मिन् अवसरे वायुसेनाध्यक्षेन ए. पी. सिंह-महोदेन आत्मनिर्भरतायाः दिशि भारतीय-नौसेनायाः अभूतपूर्व-प्रगतेः प्रशंसा अभिव्यक्ता।

अत्यधिक-बल-प्रयोगस्य आशङ्कायाः प्रकरणे केन्द्रीय-सर्वकारात् देहली-आरक्षक-विभागाच्च प्रत्युत्तरम् याचितवान् देहली-उच्चन्यायालयः

देहली-उच्चन्यायालयः सोमवासरे संसद् भवनं प्रति गच्छत्सु प्रदर्शनकारिषु आरक्षकैः कृतायाः अत्यधिक-बल-प्रयोगस्य आशङ्कायाः प्रकरणे केन्द्रीय-सर्वकारात् देहली-आरक्षक-विभागाच्च प्रत्युत्तरम् याचितवान्।

सुभाषितम्

श्लाघ्यः स एको भुवि मानवानां,
स उत्तमः सत्पुरुषः स धन्यः।
यस्यार्थिनो वा शरणागता वा,
नाशाभिभङ्गाद्विमुखाः प्रयान्ति॥
(हितोपदेश, मित्रलाभ- १९४)

अर्थात्- पृथ्वी पर पुरुषों में वही एक प्रशंसा पाने के योग्य है, वही उत्तम सज्जन पुरुष है, और वही धन्य है कि जिसके पास से याचक अथवा शरणागत लोग निराश और विमुख हो कर नहीं जाते हैं।

हिमसंस्कृतवार्ताः
हिमसंस्कृतवार्तापत्रस्य
एकवर्षस्य सदस्यता
१०० ₹
One year subscription to the daily Sanskrit newspaper is Only 100 Rupees
To subscribe, text us a message saying hello on the number below.
7876636263

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुध्दीनां कृते, राजनैतिक-सांस्कृतिकविचाराणाञ्च कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम्, प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य समृखे
कस्बा कोटला जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यावहारसङ्केतः-१७७१११
सहयोगः- प्रबन्धनिदेशिका- शिवानी शर्मा हिमसंस्कृतम्

पी.वी. सिन्धुः स्वस्यैव देशस्य उन्नति-हुड्डां पराजित्य द्वितीय-चक्रं प्राविशत्

चीन-ओपन-बैडमिण्टन्-प्रतिस्पर्धायाम् अपराह्ने वारद्वयस्य ओलम्पिक पदक विजेतृ पी.वी. सिन्धुः स्वस्यैव देशस्य उन्नति-हुड्डां 21-14, 9-21, 21-10 इत्यङ्कान्तरालैः पराजित्य महिला-एकल-वर्गस्य राउंड-ऑफ-32 स्पर्धां विजित्य द्वितीय-चक्रं प्राविशत्। अपरतः, पुरुष एकल-वर्गे भारतस्य आयुष-शेट्टी इत्यसौ विश्वस्य एकादश-क्रमाङ्कित इण्डोनेशिया-देशस्य अल्वी फरहान् इत्यमुं 21-17, 5-21, 21-17 इति अङ्कः पराजित्य राउंड-ऑफ-16 चक्रे स्थानं अवाप्नोत्।

भाजपासांसदाः वदन्तु यत् प्रधानमन्त्रिणा उद्घोषितानि १५०० कोटिरूप्यकाणि कुत्र गतानि- मुख्यमन्त्री सुक्खुः

हिमसंस्कृतवार्ताः- शिमला। मुख्यमन्त्रिणा सुखविन्द्रसिंहसुक्खुना उक्तं यत् भाजपादलस्य सांसदेभ्यः जनतया इदमपि प्रष्टव्यं यत् प्राकृतिक-आपदः अनन्तरं प्रधानमन्त्रिणः पक्षतः हिमाचलस्य कृते उद्घोषिता १५०० कोटिरूप्यकाणां साहाय्यराशिः अन्ततः कुत्र अस्ति। तेन उक्तं यत् प्रदेशस्य हितानां रक्षणाय भाजपादलस्य चतुर्भिः अपि सांसदैः एषा राशिः प्रापयितुं हिमाचलस्य हितानां च कृते केन्द्रीय- सर्वकारस्य सम्मुखं कतिवारम् उत्तरं (शब्दः/ध्वनिः) उत्थापितम्। मुख्यमन्त्री अवदत् यत् केन्द्रीय- सर्वकारस्य पार्श्वे प्रवर्तननिदेशालयः, केन्द्रीय- अन्वेषणब्यूरो सहिताः सर्वाः अन्वेषणसंस्थाः सन्ति तथा च सः यस्याः कस्याश्चिद् अपि संस्थायाः उपयोगं कर्तुम् इच्छति, कर्तुं शक्नोति, किन्तु वर्तमानसर्वकारे कोऽपि तादृशः जनः नास्ति यस्य कृते भाजपादलम् अपि वक्तुं शक्नोति यत् वर्तमानसर्वकारे केनापि भ्रष्टाचारः कृतः इति।

जनतया प्रष्टव्यं यत् आपदाकाले सांसदाः कतिवारं प्रधानमन्त्रिणः पार्श्वं गताः

मुख्यमन्त्रिणा सुक्खुना प्रोक्तं यत् प्रदेशस्य जनतया भाजपा-दलस्य चतुर्भिः सांसदैः विधायकैः च प्रष्टव्यं यत् हिमाचले सङ्कटकाले आगते सति ते प्रदेशस्य हितानां पक्षपोषणाय कतिवारं प्रधानमन्त्रिणः समीपं गताः। अन्ततः जनाः तेभ्यः मतदानं किमर्थं कुर्युः। बुधवासरे राजीवभवने काङ्ग्रेस-सेवादलस्य उपवेशने मुख्यमन्त्री सुक्खुः अवदत् यत् भाजपादलस्य चतुर्भिः सांसदैः कदापि हिमाचलप्रदेशस्य हितानाम् स्वरः न उत्थापितः। केन्द्रीयसर्वकारेण राजस्वहानि-अनुदानं वस्तु एवं सेवाकर क्षतिपूर्तिं च स्थगयित्वा प्रदेशेन सह अन्यायः कृतः, किन्तु भाजपा-सांसदाः अस्य विरोधमपि न कृतवन्तः। सुक्खुः अवदत् यत् पूर्वतनः भाजपा-सर्वकारः प्रदेशस्य उपरि भृशं ऋणं देयतां च त्यक्त्वा गतः। अद्य सर्वकाराय ऋणस्य व्याजं शोधयितुम् अपि ऋणं ग्रहीतव्यं भवति। सांसदाः आपदाकालस्य कृते अपि प्रदेशाय साहाय्यं प्रापयितुं न शक्तवन्तः। तेन उक्तं यत् जनानां स्वास्थ्येन सह क्रीडनं कुर्वन्तः केनचित् अपि मूल्येन न क्षमिष्यन्ते।

वैद्यकीय-महाविद्यालयेषु आधुनिक-स्वचालित- परीक्षण- यन्त्राणि स्थापयिष्यन्ते

भाजपा-सर्वकारस्य समये कतिपयेषु प्रकरणेषु तु पुरुषाणाम् अपि गर्भाशयस्य शल्यचिकित्साः दर्शिताः। किन्तु कोऽपि दोषी न त्यक्ष्यते। तेन उक्तं यत् पञ्चसु वैद्यकीय-महाविद्यालयेषु प्रायः १५० कोटिरूप्यकाणां व्ययेन अत्याधुनिकाशि स्वचालित- परीक्षण- यन्त्राणि स्थापयिष्यन्ते। तेन पक्षः कृतः यत् पार्श्ववर्तिनां राज्यानां सर्वकारीय-चिकित्सालयेषु अपि सा सुविधा उपलब्धा नास्ति, या हिमाचले रोबोटिक-शल्यचिकित्सारूपेण दत्ता अस्ति।

भाजपादलेन प्रदेशस्य लक्षशः युवकाः प्रतारिताः

मुख्यमन्त्रिणा सुक्खुना उक्तं यत् भाजपा-दलेन प्रदेशस्य लक्षशः युवकाः प्रतारिताः। प्रश्नपत्र-प्रकटन- प्रकरणैः युवकानां विश्वासः भग्नः जातः तथा च भाजपा-सर्वकारेण तेषां भावनानाम् उपेक्षा कृता। नीट छात्र-आन्दोलनस्य समये छात्रेषु यष्टिप्रहारः कृतः। काङ्ग्रेस-नेता राहुलगांधी यदा छात्राणां समर्थने अतिष्ठत् तदा सोऽपि ततः अपसारितः। तेन उक्तं यत् लोकतन्त्रे एतादृश्याः घटनाः दुर्भाग्यात्मकाः सन्ति।
मुख्यमन्त्रिणा कथितं यत् प्रथमवारं सेवादलेन अपि इदम् अनुभूतं स्यात् यत् वर्तमानसर्वकारेण सङ्गटनस्य सम्मानः कृतः। काङ्ग्रेस-सर्वकारेण सेवादलस्य प्रदेशाध्यक्षम् अपि मण्डलस्य अध्यक्षं कृत्वा सङ्गटनस्य कार्यकर्तृभ्यः सम्मानदानस्य कार्यं कृतम् अस्ति।

नीट-प्रकरणे कठोरा कार्यविधिः अभवत्, हिमाचलसर्वकारेण प्रश्नपत्र-प्रकटनस्य दोषिणः पुरस्कृताः- जयरामठाकुरः

हिमसंस्कृतवार्ताः- शिमला ।पूर्वमुख्यमन्त्री विपक्षनेता च जयरामठाकुरः अवदत् यत् केन्द्रसर्वकारेण नीट- परीक्षा-अनियमितता- प्रकरणे सद्यः एव कठोरानि पदानि वर्धयित्वा प्रकरणस्य अन्वेषणं सीबीआई संस्थायै समर्पितं दोषामिषं च आरक्षकाधीनं कृतम्। तेन उक्तं यत् केन्द्रीयसर्वकारेण तादृशाः नियमाः विहिताः, येन भविष्ये एतादृश्याः घटनाः न भवेयुः। जयरामठाकुरेण शिमलातः प्रसारिते वक्तव्ये आरोपः कृतः यत् अपरतः हिमाचलप्रदेशसर्वकारेण प्रश्नपत्र-प्रकटनस्य प्रकरणे सीबीआई-संस्थायाः पक्षतः उत्तरदायिनः भूताः अधिकारिणः महत्वपूर्णेषु पदेषु नियोजयित्वा पुरस्कृताः। तेन आरोपितं यत् सीबीआई-संस्थायाः पक्षतः कार्यविधेः अनुशंसने कृते सत्यपि अन्वेषणविवरणं निगूहीतम्। तेन आरोपः कृतः यत् सद्यः एव आरक्षक- नियुक्ति- परीक्षायाम् अपि प्रश्नपत्र- प्रकटनस्य प्रमाणानि सम्मुखीभूतानि तथा च धनमार्गस्य ग्रहोऽपि अभवत्, किन्तु सर्वकारेण प्रकरणम् अस्य निग्रहीतुं प्रयासः कृतः। तेन सामूहिकवञ्चनायाः आरोपाः अपि कृताः। तेन उक्तं यत् राहुलगान्धिना यूनां नाम्नि राजनीतिं कर्तुं पूर्वं हिमाचलस्य मुख्यमन्त्रिणः उत्तरं यातव्यं यत् अन्ततः प्रश्नपत्रप्रकटनप्रकरणेषु दोषिणां रक्षणस्य प्रयासः किमर्थं कृतः। तेन आरोपः कृतः यत् काङ्ग्रेसदलम् नीटविषये यूनः उद्वेजयित्वा अराजकतां च प्रसारयित्वा राजनैतिकलाभं ग्रहीतुं यतते। तेन आरोपितं यत् देशस्य राजधान्यां दहनं, हिंसां, अराजकतां च प्रसारयित्वा काङ्ग्रेसदलं केवलं राजनीतिं करोति।

जलस्रोतसां श्रेष्ठतरसंरक्षणे सम्मानिताः भविष्यन्ति पञ्चायताः

हिमसंस्कृतवार्ताः- शिमला।जलस्रोतसां संरक्षणस्य क्षेत्रे उत्तमं कार्यं कुर्वन्त्यः पञ्चायताः सम्मानिताः भविष्यन्ति। सर्वकारः पारम्परिकस्रोतसां पुनरुज्जीवने अपि विशेषं ध्यानं दास्यति। जलशक्तिविभागस्य प्रधानसचिवः तथा राज्यनोडल-अधिकारी डॉ. अभिषेकजैनः मण्डल- उपायुक्तान्, जलशक्तिविभागस्य अधिकारिणः तथा विविधानां विभागानां प्रतिनिधीन् जलसंरक्षण-अभियानं गम्भीरतया ग्रहीतुं निर्दिष्टवान्। तेन बुधवासरे आयोजितायाम् सभायां उक्तं यत् इदम् अभियानं सर्वकारीयकार्यक्रमपर्यन्तं सीमितं न स्थापयिष्यते, अपि तु कार्यं

करिष्यन्ति। पञ्चायताः, नगरनिकायाः, महिलामण्डलानि, स्वयं-सहायता-समूहाः, युवा-क्लबाः, शिक्षणसंस्थानानि तथा सामाजिक- सङ्घटनानि अपि अनेन सह योजयिष्यन्ते। ग्रामेषु वर्षाजलसञ्चयनं, भूजलरिचार्ज तथा स्थानीय- आवश्यकतानुसारं लघूनां जलसंरक्षणकार्याणां प्राथमिकता दास्यते।साकमेव वापीनां, कूहलानां पोखराणां च सदृशानां पारम्परिक-जलस्रोतसां संरक्षणे पुनरुज्जीवने च विशेषं ध्यानं दास्यते। तेन उक्तं यत् 'कैच द रेन- २०२६' अभियानस्य अन्तर्गतं जनपदीयप्रगतेः अपि समीक्षा कृता। प्रदेशे जलरक्षणाय जलस्रोतांसि च सुरक्षितानि स्थापयितुं सर्वकारेण जलसंरक्षण- अभियानं तीव्रं कृतम्। अधिकारिणः निर्दिष्टाः यत् ग्रामेषु नगरेषु च जनाः जलरक्षणाय जागरूकाः क्रियन्ताम्। वर्षाजलसञ्चयनस्य प्रोत्साहनं दातुं, शुष्यमाणानां प्राकृतिकजलस्रोतसां संरक्षणाय तथा नवीनजलसंरक्षणकार्येषु विशेषं ध्यानं दास्यते। सर्वकारस्य कथनम् अस्ति यत् जनानां सहभागितया एव जलन्यूनतायाः समस्यायाः समाधानं सम्भवमस्ति। सर्वे विभागाः मिलित्वा अभियानं सफलीकर्तुं सर्वस्तरेषु जलसंरक्षणं प्रोत्साहयितुं

विदेशमन्त्री डॉ.एस. जयशङ्करः फिलिपीन्स-देशस्य राजधान्यां मनिलायां क्वाड-विदेशमन्त्रिणां सम्मेलने भागम् अगृह्णात्

विदेशमन्त्री डॉ.एस. जयशङ्करः फिलिपीन्स-देशस्य राजधान्यां मनिलायां क्वाड-विदेशमन्त्रिणां सम्मेलने भागम् अगृह्णात्। एकस्मिन् संयुक्त वक्तव्ये भारत-जापान-ऑस्ट्रेलिया-अमेरिकादेशाः मुक्त-हिन्द-प्रशान्त क्षेत्रस्य सुदृढीकरणाय सहैव आसियान-सङ्घस्य एकतायै स्वस्य अविचल-समर्थनं पुनः प्रत्यपादयन्। उपवेशनावधौ तैः हिन्द-प्रशान्त क्षेत्रमधिकृत्य आसियान-सङ्घस्य दृष्टिकोणस्य समर्थनार्थं क्षेत्रीय-समाह्वानानां अवसराणां चापि तैः समीक्षा कृता। चर्चायाः प्रमुख-विषयेषु तावत् सामुद्रिक सुरक्षा, अन्ताराष्ट्रिय-सुरक्षा आर्थिक समृद्धिः, महत्वपूर्ण-प्रौद्योगिक्यः, आपद्-प्रतिक्रियाश्च समाविष्टाः आसन्। उपवेशनमतिरिच्य डॉ. जयशङ्करः अमेरिका-देशस्य विदेश-मन्त्रिणा मार्को-रुबियो इत्यमुना साकं द्विपक्षीय-वार्ताम् व्यदधात् । मन्त्री प्रावोचत् यत्, एषा वार्ता भारत-अमेरिका-देशयोः व्यापक-वैश्विक-सामरिक-सहभागितायाः प्राथमिक-विषयेषु व्यापार-शुल्क-ऊर्जा-रक्षा-सुरक्षा-खनिज-कृत्रिम बुद्धिमत्तादिषु केन्द्रिता आसीत्। एतदतिरिच्य, विदेश मन्त्री ऑस्ट्रेलिया-देशस्य स्वस्य समकक्षया विदेश-मन्त्रिणा पेनी-वॉङ्ग इत्यनया साकमपि अमिलत्। डॉ. जयशङ्करः अवदत् यत्, सः प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्र मोदिनः सद्यः समाप्तायाः ऑस्ट्रेलिया-यात्रायाः परिणामानां समीक्षायाः अनुवर्तनं चाकरोत्।

असम-राज्ये षोडश मण्डलानि जलप्लावनेन प्रभावितानि सन्ति

असम-राज्ये जलप्लावन-स्थितिः सम्प्रति अपि अत्यन्तं सङ्कटापन्ना वर्तते, यत्र राज्यस्य षोडश मण्डलानि जलप्लावनेन प्रभावितानि सन्ति। कृत्स्ने हि राज्ये जलौघेन एकविंशतिः जनाः पंचत्वे विलीनाः, येन अद्यावधि मृतकानाम् आहत्य सङ्ख्या एकत्रिंशत् सम्प्राप्ता। आधिकारिक-प्रतिवेदनानुगुणं द्विसप्तत्युत्तराष्टशताधिकाः ग्रामाः साम्प्रतमपि आप्लाविताः वर्तन्ते। येन अशेषस्य राज्यस्य पंचलक्षतोप्यधिकाः जनाः प्रभाविताः अभवन्। राज्य-सर्वकारेण एकसप्ततिः आपद् उद्धार-शिबिराणि तथा द्विशताधिकानि आपद्-वितरण-केन्द्राणि समुद्घाटितानि, यैः द्वादश-सहस्राधिकेभ्यः जनेभ्यः आश्रयः, एकलक्ष्याधिकेभ्यः जलप्लावितेभ्यः च साहाय्यं प्रदीयते। एस.डी.आर.एफ., एन.डी.आर.एफ. अग्निशमन आपत्कालीन-सेवा-दलानाम् अधिकारिणः स्थानीय-प्रशासनेन सह समन्वयं विधाय अहर्निशं निष्कासन-उद्धार कार्याणि सञ्चालयन्ति।

नीट-विषये केन्द्रसर्वकारः चर्चायै सज्जः, विरोधाभासे विपक्षे दृश्यते भेदः

हिमसंस्कृतवार्ताः:- नवदेहली।नीट-प्रश्नपत्र-प्रकटनप्रकरणे केन्द्रसर्वकारः संसदि चर्चायै सज्जः अभवत्। बुधवासरे विपक्षस्य कोलाहलस्य विरोधप्रदर्शनस्य च मध्ये संसदीयकार्यमन्त्री किरेन रिजिजू वर्येण लोकसभायाम् उद्घोषितं यत् सर्वकारः नीट-प्रश्नपत्रप्रकटनस्य विषये चर्चायै प्रस्तुतः अस्ति। रिजिजू वर्येण उक्तं यत् छात्राः अस्माकं सर्वोच्चप्राथमिकता सन्ति। वयं नीट- प्रश्नपत्र- प्रकटनस्य विषये संसदि विस्तृतां चर्चां वाञ्छामः। बुधवासरे संसदि विपक्षस्य सदस्यैः प्रदर्शनकर्तॄणां उपरि आरक्षकैः कृतायाः बर्बरतायाः विषयः उत्थापितः तथा च प्रधानमन्त्रिणः वक्तव्यस्य याचना कृता।

अखिलेशयादवेन प्रधानमन्त्रिणः वक्तव्यस्य याचना कृता

समाजवादी-दलस्य अध्यक्षः अखिलेशयादवः बुधवासरे अवदत् यत् प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना 'राष्ट्रीय पात्रता सह प्रवेश परीक्षा' (नीट) प्रश्नपत्र- प्रकटन सदृशे गम्भीरविषये लोकसभायाम् आगत्य वक्तव्यं दातव्यम्। यादववर्यः अद्य लोकसभायां नीट-प्रश्नपत्र-प्रकटनस्य, छात्राणाम् उपरि आरक्षकाणां च विधिकार्यविधेः विरुद्धं विपक्षसदस्यानां कोलाहलस्य मध्ये अवदत् यत् यदि प्रधानमन्त्री संसदः बहिः अस्मिन् विषये वक्तव्यं दातुं शक्नोति, तर्हि संसद्यपि आगत्य स्वपक्षं किमर्थं न उपस्थापयति।यादववर्येण उक्तं यत् प्रश्नपत्र-प्रकटनस्य विषयः काङ्ग्रेस- भारतीयजनतापार्टी- समाजवादीदलानां कस्यापि एकस्य दलस्य सम्बद्धः नास्ति, अयम् तु छात्राणां यूनां च विषयः अस्ति तथा च एका महती समस्या वर्तते।

तेन प्रोक्तं यत् अस्य कृते विविधानि राजनैतिकदलानि युध्यन्ते। तेन कथितं यत् छात्रैः सह आरक्षकैः बर्बरता कृता, कन्यानां वस्त्राणि विदारितानि। छात्राणां हस्तपादाः भङ्गीकृताः। इदं अतीव गम्भीरं प्रकरणम् अस्ति। एतत् सर्वं दृष्ट्वा एव तेषां विवशतायां प्रधानमन्त्रिणः आवासस्य समीपे उपवेशनं कर्तुं गन्तव्यम् अभवत्। अस्मात् पूर्वं तेन संसदि वक्तुं अनुमतिम् न दत्त्वा भृशं रोषं प्रकटयन् उक्तं यत् केवलं काङ्ग्रेस- भारतीयजनता- दलाभ्यामेव वक्तुं दीयते, किम् एतयोः मध्ये कश्चन सन्धिः अभवत्? तदनन्तरं अध्यक्षः ओम-बिरला वर्येण तस्मै स्वपक्षमुपस्थापयितुम् अनुमतिः दत्ता।

वर्षर्तौ मण्डलप्रशासनं तीव्रसतर्कतायां स्थापयितुं निर्देशाः, मुख्यसचिवः अधिकारिभिः सह कृतवान् उपवेशनम्

हिमसंस्कृतवार्ताः:- शिमला।मुख्यसचिवेन के. के. पन्तेन सर्वे उपायुक्ताः मानसून-ऋतोः कारणात् उच्चस्तरीयसज्जतां स्थापयितुं निर्दिष्टाः। तेन अतिवृष्टिः, अकस्मात् प्लावनं, भूस्खलनं वा मेघविस्फोटसदृश्याः कस्याश्चिद् अपि आपत्स्थितेः सद्यः प्रतिक्रिया सुनिश्चितं कर्तुं कथितम्। तेन मण्डलप्रशासनानि तीव्रसतर्कतायां स्थापयितुं बलमददात्। संवेदनशीलानां स्थानानां सूक्ष्मतापूर्वकं निरीक्षणं कर्तुं राज्येन, सर्वैः सम्बद्धविभागैः च सह सामञ्जस्यं स्थापयितुं च प्रोक्तम्। हिमाचलप्रदेशे मानसूनस्य वर्तमानस्थितेः समीक्षायै मुख्यसचिवस्य कमलेशकुमारपन्तस्य अध्यक्षतायाम् एकम् उच्चस्तरीयोपवेशनम् आयोजितम्। इयं गोष्ठी शिमलास्थितात् हिमाचलप्रदेशसचिवालायात् आभासीयमाध्यमेन आयोजिता अभवत्। अस्मिन् प्रदेशस्य सर्वे उपायुक्ताः सम्प्रवृत्ताः।

उपवेशनस्य अवधौ मुख्यसचिवेन राज्ये मानसूनस्य समग्रस्थितेः समीक्षा कृता। मुख्यसचिवः वृष्टिजन्यघटनानाम्, आश्रयकार्याणाम्, आवश्यकीनां सेवानां पुनश्चालनस्य स्थितेः विस्तृतां समीक्षाम् अकरोत्। तेन मार्गसम्पर्कः, विद्युत्- पेयजल- आपूर्तिभिः सह मण्डलप्रशासनानां सज्जनानाम् अपि विस्तृतं विवरणं गृहीतम्। उपायुक्ताः स्व-स्व-जनपदानां वर्तमानस्थितेः सूचनां दत्तवन्तः। ते मानसून-सम्बन्धि-आपदां प्रभावं न्यूनीकर्तुं क्रियमाणानाम् उपयानाम् अपि परिचयं कारितवन्तः। एतदतिरिच्य, अन्येषां मानसून-सम्बन्धि-घटनानां निवारणाय अपि सज्जतायां बलम् अददात्।
मुख्यसचिवेन उपायुक्ताः बाधितानाम् आवश्यकीनां सेवानां समये पुनश्चालनं सुनिश्चितं कर्तुं निर्दिष्टाः। एतेषु मार्गाः, विद्युत्, पेयजल-आपूर्तिः तथा सञ्चार-जालं सम्प्रवृत्ताः सन्ति। तेन ऋतु- पूर्वानुमानानां, सार्वजनिक-परामर्शानां च समये प्रसारणे अपि बलम् अददात्। तेन उक्तं यत् अस्य उद्देश्यं जनजागरूकतां वर्धयितुं, जनधनस्य संकटं न्यूनीकर्तुं च वर्तते। राज्यसर्वकारः जनसुरक्षां सुनिश्चितं कर्तुं पूर्णतया कटिबद्धः अस्ति। सः मानसूनसम्बन्धि-आपदां प्रभावं न्यूनीकर्तुं प्रयतते। इदं सर्वेषां विभागानां मण्डलप्रशासनानां च समन्वितप्रयासैः भविष्यति। सर्वकारस्य लक्ष्यं जनधनस्य हानिं न्यूनातिन्यूनं स्थापयितुमस्ति।

HP NEWS - निर्धनपरिवारेभ्यः ३०० यूनिट परिमिता निःशुल्का विद्युत् प्राप्स्यते

हिमसंस्कृतवार्ताः:- शिमला।प्रदेशसर्वकारः पात्रेभ्यः दरिद्रतारेखातः अधः स्थितेभ्यः अर्थात् बी.पी.एल. खाद्यान्नपत्रधारकेभ्यः अतिनिर्धनेभ्यः च विद्युत्-उपभोक्तृभ्यः ३०० यूनिट परिमितां निःशुल्कं विद्युतं प्रदास्यति। अस्य कृते उपभोक्तृभिः आधारपत्रस्य, बी.पी.एल. खाद्यान्नपत्रस्य, बी.पी.एल. प्रमाणपत्रस्य नवीनतमस्य विद्युद्देयकस्य च प्रतिः सम्बद्धे विद्युत्कार्यालये समर्पणीया भविष्यति। विद्युन्मण्डलेन स्पष्टीकृतं यत् पत्राणां (दस्तावेज) असमर्पणे पात्रोपभोक्तारः लाभात् वञ्चिताः भवितुं शक्नुवन्ति।
अपरतः, शिमलानगरे बी.पी.एल. उपभोक्तॄणां अर्थात् अतिनिर्धनपरिवाराणां प्रत्यभिज्ञानं क्रियमाणम् अस्ति। उपभोक्तॄणां विवरणं (डाटा) याचितम् अस्ति, किन्तु अधुना शिमलानगरे द्वौ एव उपभोक्तारौ प्राप्तौ। अन्ये ये उपभोक्तारः पत्राणि समर्पितवन्तः तेषां ग्राहक-परिचय-संख्या न प्राप्ता। एतदतिरिक्तं शिमला-जनपदस्य अन्येषु विभागेषु उपभोक्तारः स्वपत्राणि समर्पयन्तः सन्ति।

हिमसंस्कृतवार्ता
असमप्रदेशीयः
विज्ञानशिक्षकः, नारदोपाध्यायः

संस्कृतं मधुरं सदा- ६०

(महाकवि-कालिदासः)

महाकविकालिदासः प्राचीनभारते विश्वप्रसिद्धतां गतः कश्चन महाकविः, नाट्यभूषणः च वर्तते। प्रायः चतुष्पञ्चतम-शताब्द्यां गुप्तकाले वा लब्धजन्मा स उज्जैनस्य राज्ञः विक्रमादित्यस्य नवरत्नेषु अन्यतमः आसीत्। महाकवेरस्य अनुपमरचनासु अभिज्ञानशाकुन्तलम्, मेघदूतम्, रघुवंशम्, कुमारसम्भवं च मुख्यतमाः रचनाः सन्ति।

कालिदासस्य प्राथमिकजीवनस्य प्रामाणिकं तथ्यं नोपलभ्यते। तथापि किंवदन्त्यनुसारं स बाल्यकाले अत्यन्तं मूर्खः आसीत्। तस्य विवाहः विद्योत्तमा- नामिकया कयाचन विदुष्या राजकुमार्या सह सञ्जाता आसीत्। ज्ञानहीनत्वात् स पत्न्या तिरस्कृतः अभवत्। ततः स कालीभगवत्याः कठोरं तपस्याम् आरब्धवान्। देव्याः आशीर्वादेन कृपया च स परमः विद्वान्, कविः च सञ्जातः, ततः गृहं प्रत्यागतवान् च। गृहे पत्न्या उक्तस्य- 'अस्ति', 'कश्चित्', 'वाग्विशेषः' चेति शब्दत्रयस्य आधारेण स कुमारसम्भवम्, मेघदूतम्, रघुवंशं चेति प्रसिद्धमहाकाव्यत्रयं रचितवान्। काव्यगतविशेषता, स्वकीया अनुपमा भाषाशैली, तथा गम्भीरा मानवीयसंवेदना इत्येतादृशानां गुणानां कारणतः स विश्वप्रसिद्धः जातः। उपमालङ्कारयोः कृते कालिदासः अद्वितीयः वर्तते। तस्य उपमाः यथार्थकाः हृदयग्राहिण्यश्च भवन्ति। तस्मादुक्तमस्ति- 'उपमा कालिदासस्य' इति। प्रकृत्याः सजीवचित्रणं कालिदासस्य अतुलनीया प्रतिभा। सः प्रकृतिं मानवस्य सुखदुःखयोः सखीम् उक्तवान्। ऋतुसंहारे, मेघदूते च अस्य अद्भुतम् उदाहरणं प्राप्यते। तस्य रचनासु शृङ्गाररसस्य अभिव्यञ्जनं प्रामुख्येन उपलभ्यते। तेन प्रेमभावः कामवासनातः उपरि उन्नीय त्यागः, पवित्रता, आदर्शः इत्यादिरूपेण स्वकृतौ प्रस्तुतोऽस्ति। मेघदूतम्, अभिज्ञानशाकुन्तलञ्च अस्य उत्कृष्टमुदाहरणमस्ति। वैदर्भीरीतिः एवं प्रसादगुणः चेत्यस्मात् कालिदासस्य भाषाशैली अत्यन्तं सरला, मधुरा, प्रवाहमयी च जाताऽस्ति। तस्य शब्दावल्यां प्रसादगुणः वर्तते, यश्च पाठकस्य हृदयं स्पृशति। एवं भारतीयसंस्कृतिः, आश्रमव्यवस्था, अतिथिसत्कारः, नैतिकमूल्यम् इत्येतेषां च सुन्दरं चित्रणं कृतं प्राप्यते। तस्य महाकवेः नायक- नायिकयोः आदर्शः सुन्दरचरित्रयुक्तः भवति।

महाकविः कालिदासः संस्कृतसाहित्यस्य महत्तमः, शिरोमणिः च पुरुषः तथा कविकुलगुरुः आसीत्। तस्य विश्वप्रसिद्धनाटकं अभिज्ञानशाकुन्तले, यच्च प्रेम वियोगः, पुनर्मिलनं चेत्येतेषाम् उपरि आधारितमस्ति। अत्र राजा दुष्यन्तः शकुन्तला च इत्यनयोः प्रेमकथा अत्यन्तं मनोहारिणी वर्तते। रचनेयम् एतावती उत्कृष्टा वर्तते यत् जर्मनकविः गेटे अपि विना प्रशंसनं स्थातुं नार्हत्। एवमेव विक्रमोर्वशीयं तस्य एकं त्रोटकनाटकं वर्तते, यत्र च राजा पुरूरवा, तथा अप्सरा उर्वशी इत्यनयोर्मध्ये प्रवर्तमानायाः प्रेमकथायाः अद्भुतं वर्णनं प्राप्यते। मालविकाग्निमित्रमिति कवेः प्रथमा नाट्यरचना अस्ति। अस्मिन् शुंगवंशस्य राज्ञः अग्निमित्रस्य तथा विदर्भकन्यायाः राजकुमार्याः मालविकायाः प्रणयप्रसङ्गस्य सुन्दरं चित्रणमस्ति। इत्थं प्रकारेण रघुवंशम् इत्यस्मिन् भगवतः श्रीरामस्य राजकुलीयानां राज्ञां, यथा दिलीपः, रघुः, अजः, रामः इत्यादिभिः सह ऊनत्रिंशतः आदर्शराज्ञानां चरित्रम् एवं महतां कार्याणां वर्णनं प्राप्यते। कुमारसम्भवम् इत्यस्मिन् शिवपार्वत्योः विवाहः, कार्तिकेयस्य जन्म, तारकासुरवधः इत्यादिकथानकम् उपलभ्यते। खण्डकाव्यं, गीतिकाव्यं, मेघदूतञ्च इत्येतत् संस्कृतसाहित्यस्य अनुपमं संस्कृतकाव्यं वर्तते। अस्मिन् कश्चन यक्षः मेघं दूतं विधाय स्वप्रेमिकायाः वियोगे तां यक्षिणीं प्रति स्वपीडानुभवं प्रेषयति। अत्र प्रकृत्याः मानवीकरणं बहु सुन्दरमस्ति । एवम् 'ऋतुसंहारः' इत्यत्र भारतस्य षड्तूनाम् अत्यन्तं सजीव-प्राकृतिकरीत्या वर्णनं कृतं दृश्यते।

वस्तुतः तस्य महाकवेः रचनाः न केवलं साहित्यस्य एव, अपितु भारतीयसंस्कृतेः एवञ्च जीवनमूल्यानाम् एकः दर्पणोऽस्तीति, शम्।

लौकिकन्यायकोशः

केदारिकन्यायः

केदारिको नाम कृषकः। यथा कृषकः स्वस्य केदारे जलप्रवाहः पर्याप्तो भवतु इति चिन्तनेन योग्यां व्यवस्थां कल्पयति तया च जलं क्षेत्रे पर्याप्तं प्रवहति यत्र अनावश्यकं ततः परावर्त्य कृषकः जलम् आवश्यके स्थले प्रवाहयति तथा- साधकः स्वकीयां चित्तवृत्तिम् अनावश्यकविषयेभ्यः परावर्त्य आवश्यकेषु निदध्यात् इति अनेन न्यायेन बोध्यते।

वर्षा प्रकाश टोणगांवकर पुणे, महाराष्ट्रम्

परोपकारस्य फलम्

दिल्लीनगरस्य एकस्मिन् अतिविशाले प्रसिद्धे च चिकित्सालये एकदा कश्चन अतिगम्भीरः रोगी आणीतः। तस्य स्थितिः एतावती चिन्ताजनका आसीत् यत् तं सद्यः एव गम्भीरचिकित्साकक्षं (ICU) प्रवेशयितुम् अभवत्।

यदा चिकित्सालयस्य स्वामी मुख्यचिकित्सकः च एतत् अजानत्, तदा सः स्वयं रोगिणं द्रष्टुम् आगच्छत्। चिकित्सकः रोगिणं दृष्ट्वा कर्मचारिभ्यः कठोरम् आदेशम् अयच्छत् — "अस्य उपचारस्य कृते किमपि न्यूनं न भवेत्। तथा च एतस्मात् उपचाराय एकमपि रूप्यकम् अग्रिमधनरूपेण (Advance) मा गृह्णीत।"

कर्मचारिणः आश्चर्यचकिताः अभवन्, यतो हि चिकित्सालयस्य नियमाः अतिकठोराः आसन्। परन्तु चिकित्सकस्य आदेशः सर्वोपरि आसीत्। सम्पूर्णदलस्य अहोरात्रं परिश्रमेण शनैः शनैः रोगी स्वस्थः भवितुम् आरब्धवान्।

मुक्तिदिने (Discharge Day) लेखाविभागेन (Accounts Department) औषधैः, ICU-व्ययेन तथा चिकित्सकस्य शुल्केन सह एकं विशालं बिलपत्रं निर्मितम्। प्रबन्धकः बिलपत्रं गृहीत्वा चिकित्सकस्य समीपम् अगच्छत्। चिकित्सकः शान्तभावेन अवदत् — "एतस्मात् एकमपि नाणकं मा गृह्णीत। "प्रबन्धकः अपृच्छत् — "किमर्थं श्रीमन्?"

चिकित्सकः स्मित्वा अवदत् — "रोगिणम् मम केबिनकक्षम् आनयन्तु।" चक्रीयासन्द्याम् (Wheelchair) रोगी आगतः। चिकित्सकः अपृच्छत् — "किं भवान् मां प्रत्यभिजानत् (अभिज्ञातवान्)?" रोगिणे तस्य मुखं परिचितम् अशोभत, परन्तु न स्मृतम्। तदा चिकित्सकः तं पुरातनीं घटनां स्मारितवान्।

बहुभ्यः वर्षेभ्यः पूर्वं चिकित्सकः स्वपरिवारेण सह एकस्मिन् निर्जने वने रात्रौ गच्छन् आसीत्। कार-यानं भग्नम् अभवत्, सर्वे च भीताः आसन्। तदैव एषः रोगी स्वद्विचक्रिकया (Bike) तत्र आगतः। सः किमपि अविचार्य यानस्य कपाटम् उद्घाट्य तं सम्यक् अकरोत्। यदा चिकित्सकः धनं दातुम् ऐच्छत्, तदा सः निरस्य अवदत् — "अहं विपत्तौ पतितात् जनात् धनं न गृह्णामि। मम परिश्रमस्य गणनाम् तु ईश्वरः करोति।"

सा एका पङ्क्तिः चिकित्सकस्य हृदये अङ्किता अभवत्। तस्मिन् एव दिने सः निश्चयमकरोत् यत् सः अपि कस्यापि आवश्यकतावतः सहायतां विना लोभं करिष्यति।अद्य तदेव बीजं फलित्वा प्रत्यागतम् आसीत्।

रोगिणः नेत्राभ्याम् अश्रूणि प्रावहन्। सः ईश्वरस्य चित्रस्य सम्मुखे हस्तौ प्राञ्जलयत्। तस्मै एतत् स्पष्टम् अभवत् यत् तस्मिन् दिने कृता लघ्वी निस्वार्थसहायता अद्य तस्य कृते जीवनदानम् अभवत्।

शिक्षाः

अस्मिन् संसारे वयम् यत् वपामः (वपनं कुर्मः), तदेव लभामहे। सत्कर्माणि कदापि व्यर्थं न गच्छन्ति। तानि बहुगुणीभूय पुनरस्मान् प्रति आगच्छन्ति। निस्वार्थसेवा एव ईश्वरस्य सर्वोत्तमा पूजा अस्ति।

हिमसंस्कृतवार्ताः, ईदरधीरजः

वार्ता-संवादः

नन्दिनी- नमो वः। अद्यतने वार्ता-कार्यक्रमे स्वागतं व्याहरामि। नमस्ते काव्ये।

काव्या- नमस्ते नन्दिनि! अद्य मया एका चित्रा वार्ता श्रुता। इन्दौर-नगरे एकेन कुटुम्बेन प्रमादात् पञ्च-लक्ष-रूप्यक-मूल्यकः रजत-कलशः अवकरे क्षिप्तः। पश्चात् पञ्चविंशत्या कर्मकरैः चतुर्विंशति होराः यावत् अवकरराशौ सोत्साहं कलशः अन्विष्य प्राप्तः।

नन्दिनी- अहो! कलशः सुरक्षितः प्राप्तः इति महते सन्तोषाय। कर्मकराणां निष्ठा श्लाघनीया। अधुना द्वितीया वार्ता श्रूयताम्। ल्यूवार्ननाम्नि नगरे अक्षोट-बभ्रुकस्य विश्वे विशालतमा प्रतिमा निर्मिता अस्ति। एषा प्रतिमा पञ्चषष्टि-पाद-उन्नता अस्ति, साम-पितृव्य-वेशेन सुशोभिता च अस्ति।

काव्या- अहो अद्भुतम्! एतादृशी विशाल-प्रतिमा पर्यटकान् आकर्ष्यति इति निश्चितम्। इतोऽपि एका चित्रा कथा श्रूयताम्। एकेन तन्त्रांश-निगमेन नव-शिक्षार्थीभ्यः दत्ताः वृत्ति-प्रस्तावाः सहसा निरस्ताः। 'कृत्रिमबुद्धिः' इति मिषेण शत-सङ्ख्यकाः युवानः निष्कासिताः सन्ति!

नन्दिनी- अहो कष्टम्! युवानः एवं सहसा वृत्तिहीनाः कृताः इति तु अन्याय्यम्। इतः परं चतुर्थी वार्ता विवाह-प्रसङ्गसम्बद्धा अस्ति। चीनदेशे विवाह-उत्सवे वरवध्वोः मित्रैः उपहासक्रीडा कृता। तस्यां क्रीडायाम् एका वधूसखी भूमौ पातिता, विकलाङ्गीकृता च। न्यायालयेन सर्वेभ्यः दोषिभ्यः त्रिंशत्-लक्ष-रूप्यकाणां धनदण्डः दत्तः!

काव्या- उपहासः कदाचित् महते विनाशाय कल्पते इति अनेन सिद्धम्। पीडितायै न्यायः दत्तः इति वरम्। एतेन अद्यतन्यः वार्ताः समाप्ताः। धन्यवादः नन्दिनि।

नन्दिनी- धन्यवादः काव्ये। पुनः मिलामः।